



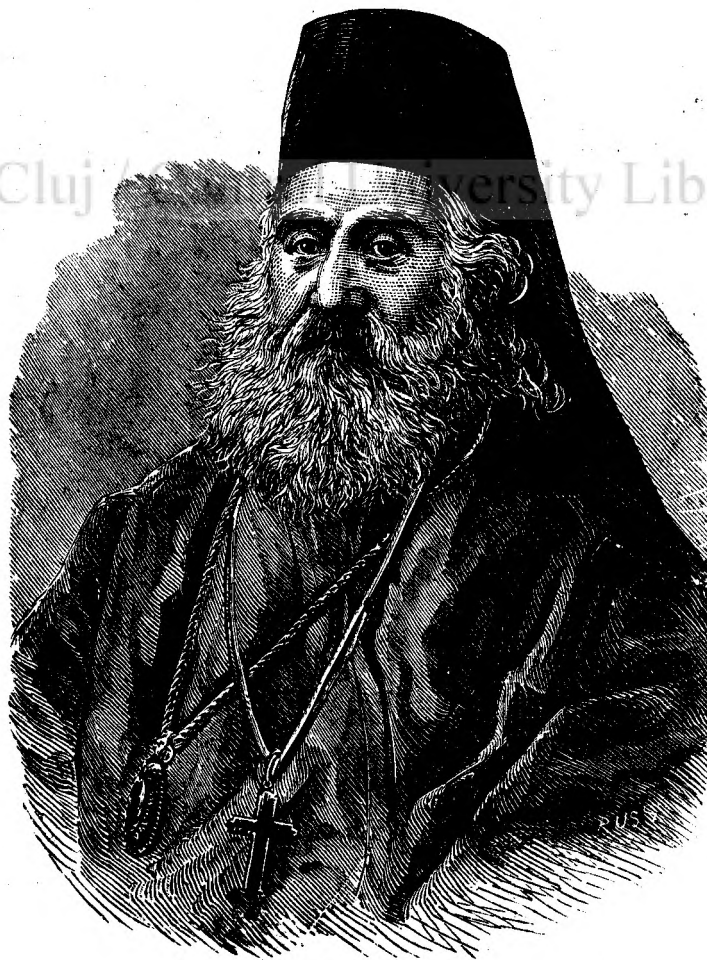
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
12 aprilie st. v.
24 aprilie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 15.

ANUL XXIII.
1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei



IOAN POPASU.

Nebun pentru nebun.

— Novelă. —

I.



Iubito! vino cu mine, vino cu mine.

— Dar unde?

— Vino pe aripile gândirii să părăsim acest negru pământ; pe razele stelelor, să ne suim colo sus în sferile universului, sus în alte lumi mai puțin bogate, ba chiar lipsite de desoluțiunea acestui negru pământ și la simfoniole mărețelor sfere să țesem o viață plină de fericire. Vino! colo unde seculii pământului sunt clipe și anii vieții sunt așa de dulci și zimbitori.

El aiurază.

— Dar cine ești tu?! Știu, te văd înaintea mea, dar nu te pot simți. Imi vorbești atât de dulce și vocea ta sună ca o notă divină, dar vai! ești numai o umbră.

Ea numai visază.

— O! nu. Nu sunt umbră, nu! căci partea temporală a existenței mele încă nu s'a despărțit de partea eternă. Etă dar ce sunt! Uită-te cum bate luna adâncul lacului, a cărui nisip se prevede în milioane de stele. Privește, cum o dungă roșie dispăre din ce în ce spre apus și noaptea în puterea ei cuprinde pământul. Privește-ți fața ta în oglinda sufletului teu și vei vedea-o atât de clară, atât de clară. Vino! dar cu mine... ori să te aștept sub frunzele tufărilor, la ținerea lacului peste a cărui spume cerul preserază o pulvere de aur.

— Nu pot străine, nu pot. Nu te cunosc... nu voi vini.

— Ah! și nu me cunoști?! Eu al teu, cărui ai jurat credința vecinică. Sunt tot eu, numai tu ești alta. Ideal cu bucle de aur, cu sprincene și ochii negri ca iadul, cu gene lungi și blânde, desbracă-te de ceea ce ești și vino cu mine. Ori decă nu, de ce a fost să fii, de ce la nașterea ta nu te-ai prefăcut o lacrimă sau o stea divină, ca să te sorb sau vecinic să te privesc și să-mi luminezi sufletul meu... Vino, s'ar vino cu mine.

— Ddeule! o umbră în puterea nopții, când cernicul mănăstirii bate de două-spre-șapte ori în sunete atât de jalnice. O umbră la ferăsta mea... o umbră... adio!... și Cordula trage perdelele cufundându-se între perini. Părul ei se revărsa peste marginea patului, genele-i îngreunate de somn ascund bulbiu ochilor ei, er mâna drăpă se lasă a lene spânzurată spre padiment...

Cerul de-odată se întunecă. Norii se grămădesc pe cer, luna dispăre și stelele se sting. Un fulger, un bubuit gróznic trezește pământul din somnul profund.

Colo 'n depărtare cine grăbește cu pași așa de misterioși depărtându-se din ce în ce dela mănăstire?

Un fulger luminează totul și el apare printre și-roiele de ploie desă, cu părul sburlit, mantéua dată pe umărul stâng, cu ochii podidiți de lacrimi și buze tremurânde. E ființă pământénă sau vr'o stafie? Aude cum îl ride vântul și cum i dispută trăsnetele existența. Ah! sermane Agricol!

«Am durmit atât de greu. Părea că trăesc în altă lume. Nu știu, nu pot să știu, eu am vorbit cu ea sau ea cu mine. Da! știu că am vorbit. O! Ddeule și ce furtună măniosă pe când cu puțin mai înainte eram încungiurat de o vâpaie de lumină; când părul ei de aur strălucia sub o povară de raze a luminei și stelelor. Sermane Agricol! de-ai pute tu ști ce ți se pregătește, ce pagine vei avea în cartea viitorului teu... Cordula! tu în mănăstire; mirăsa

«lui Christos, frumoasă misie, dar vai! grozavă și nemilósă ironia sortii pentru mine. Nici că voi mai pute trăi, nici că voi mai pute dice: Agricol vei fi fericit. Dar ce să fie ore?! Pașii mei din ce în ce slăbesc, pe când furtuna își resbună amar. Minteă mea se întunecă, ved lumea în oglinda sufletului meu în totă deplorabila ei poziție. Creerii se desfac par' că fibră de fibră și ochii mei se întunecă, me poticnesc... cad... ajută-mi Ddeule!»

Astfel bălbăe Agricol când o ddească rază scoboră în sufletul seu sdrobit, o ddească rază în mintea și inima sa. În scurt ajunge la ținerea unei văi ripoșe. Oprește pasul, cade în genunchi rugând pe Ddeu să-l scape din selbătécia furtunei și întunerecului. Apoi continuă:

«Și eu totuș o iubesc. O! stea pururea străină mie. O! rază vecinic călătore, absorbiți-mi viața și duceți-me în lumile vóstre. Inimă! și decă tu nu ai fi?! gândule! și decă tu te-ai duce?!... viață! și decă tu ai trece?! atunci, atunci tóte ar fi bune.»

«Cordula, Cordula! cu cât ești mai frumoasă, cu atâta crește durerea mea, și cu cât crește durerea mea, cu atâta tu apari mai imposibilă mie.»

II.

— Dar ce e cu tine, Agricol, de ești așa de supărat, așa de indispus astăzi? Spune ce ai, Ddeule meu. Tu în care priviam viața și veselía intrupată. Cu ochi vii, suris atât de dulce și blând, acum... spune-mi Agricol ce ai?

— Nu me întrebă, mamă dragă, nu me întrebă, căci nu-ți voi descoperi nici odată. Sunt momente când omul s'ar pute numi... chiar criminalist când ș-ar descoperi lucruri neertate. Ce dic, lucruri pe cari el însuși nu le-a pėtruns în de-ajuns.

— Și cu tóte aceste, Agricol dragă, tu nu-mi vei retăce secretul teu. Nu, pentru-că sunt în drept de a ți-l pretinde.

— Mamă dragă! nu voesc să-ți disput drepturile, dar nu cred că dta vei pretinde dela mine un sacrificiu ca acela, de a-ți spune că...

— Că ce, Agricol?

— Că decă ți-o spune, nu vei pute să me mai veđi.

— Cum iubite? Și ce nenorocire ți s'a întâmplat pentru Ddeu? A séră ai vinit cam târđiu dela prietenul teu. Póte ați plănuit ceva lucruri neertate.

— Ferescă Ddeu, mamă dragă. Agricol al dtale...

— Dar să lăsăm disputa. Spune-mi ce te neliniștește? Ori la din contră me voi supără pe tine fórté.

— Cu totă supărarea, nu-ți voi spune, mamă dragă, nu-ți voi spune... și el pași pragul eșind la stradă.

Sórele de mai lucia atât de viu peste veselele coline. Agricol cu suflet mahnit se îndreptă spre dumbrava din apropierea orașului X; dar în mintea sa purtând acea idee fixă și acele náluciri caotice ce adese-ori i stăpănesc pe tinerii amoresați. Il poți vedea câte odată stând pe loc cu capul plecat desemnând în aer cu degetul o figură atât de frumoasă și în inchipuirile sale punându-i drept pėr razele sórelui.

El se îndreptă, am dic, spre dumbrava din apropierea orașului, când sórele eră de câteva suliti de deal. În scurt ajunge la marginea dumbravei în mijlocul căreia se înalță o mănăstire pomposă.

Natura i părea atât de măreță și mâna creatorului nu o putea admiră în de ajuns. Frémățul frunzelor, murmurul unui limpede izvor și divinele armonii ale cântărețelor primăverii i ridicau sufletul și

inima in sfere suprapământene, și in mijlocul atâtor gândiri una il stăpâniă și apăsă pururea, una il mai ținea in viață, căci viața lui eră in ea. Și acēsta gândire, acēsta speranță eră Cordula și scăparea ei din mânăstire. . . .

Sórele se grăbiă după deal, ér pământul legându-se tainic eră aplicat a se da pradă nopții ce se apropiase.

Pe timpul acesta maicele împreună cu starița erau cufundate cu totul in rugăciunile de sēră, cari țineau timp destul de lung, încât Agricol folosindu-se de acēsta, putu să străbală nevedut până aprópe de pórtă murilor mânăstirii. Ajuns aici se ascunde sub muri și in umbra intunecósă a lor. Tăcerea eră mormentală. Nu se auđiă nici un șgomot decăt niște pași lini și moi ce percurgeau coridórele și ambiturile mânăstirii. Se vede că erau maicele ce se grăbiau la culcare.

Agricol muncit de frica neizbutirii și zădărnicei planului seu, sta sub murul mânăstirii până când nu mai auđi nici un paș. Nóptea eră puțin cam intunecósă, căci luna încă nu se ivi, afară de aceea niște peteci de nor percurgeau firmamentul spre apus. Bătură 10 ore. Agricol cu ajutorul unei scări măestrită ce o purtă cu sine, izbuti de a se aruncă până deasupra zidului făcend o scurtă revistă prin curtea mânăstirei. Nici umbră de ființă nu se vedea, nu se auđiă afară de horeăitul unui moșneg păzitor ce eră trântit lângă o ușe. Dar nici că-l băgă in sēmă.

— Va fi puțină trebă — își đise Agricol — și decă se va trezi. I voi da un bun bacșiș. De sigur me va tăce. Aide deci să me arunc jos.

Tiptil, tiptil s'apropie din ce in ce de partea aceea a mânăstirii, unde șcicia că are să fie Cordula. Locuința ei eră in catul al doile, un loc greu de suit, afară de aceea scările cu cari se folosise in nóptea precedentă, lipsiau. Ce să facă dar? Caută, caută, când într'un târđiu intorcendú-și capul zăreșce la spatele seu un om. Eră servitoriul moșneg.

— Cine ești? — strigă acela. — Ce cauți in puterea nopții la noi, unde ființă bărbătescă nu este ertat să intre.

— Taci moșule, taci pentru Dđeu. Nu face șgomot să se trezescă maicele. Ține mai bine — și Agricol i tinde cățiva bani.

— Bine frate! eu nu pot primi banii. Sânt jurat pe aceea; nu! Dómne păzeșce.

— Ce avem dar să facem, moșule?! Haid să ved ce ai să faci cu mine.

— Ce am să fac? Voi fugi la maice și te voi descoperi. Me crede, că e o greutate acēsta cāt se póte de seriosă.

Agricol clăti din cap și respunde: Nu vei face-o acēsta moșule, nu vei face-o. Spune mai bine iatacul in care se află sora Cordula, și te voi plăti cum n'ai mai fost nici odată.

— Sora Cordula! Ce vorbești dta? Sora Cordula nu șciú, nu o cunosc, nu avem in mânăstire astfel de numiri!

— Nu aveți?! Sânt sigur inse că veți avé o tineră ființă, frumoasă ca Aurora, zimbítóre ca điorile și incântátore ca đilele de mai. Veți avé o ființă vinită aici nu de multă vreme.

— A, dle, dta vorbești de sora Graciana, nu-i așa?

— Nu pot să șciú, fiind-că numele acesta imi este străin. Dar vino și me îndreptă spre partea aceea — đise Agricol dându-i banii promiși.

Agricol bine șcicia el încătrău ar trebui să apuce, cerú inse conducerea bētránului, ca nu cumva să fie suspiționat, că adeca ar fi mai fost vr'odată pe aici; afară de aceea maicele bănuiau o visită nocturnă de eri nóptea.

Dialogul acesta răpi tinerului Agricol o pa te bunicică din timp. Fără nici o șovăire lăsă deci bunului păzitor conducerea lui, până in dreptul fereștii unde își avea Graciana iatacul. După ce i arătă o scară, moșnegul il părăsi, remanend singur. Un gând, o resoluție il stăpâniău. Nu perdú vremea, luă scara și o ridică in dreptul unei ferești ce eră deschisă, așa, cāt perdelele se mișcau de lina adiare a zefirilor. Sui scara, ajunse până aprópe de ferestă și apucând cu mâna un parcan se ridică pe vârful degetelor izbutind a-și introduce capul in chilia Gracianeii.

Un moment și el remase ca trăsmit. Ușă ce eră in dreptul fereștii eră deschisă, pe când jos auđi niște pași ușori. Intr'asta poziție deficilă neșciind ce face se ridică atât de mult, încât eră cu trupul de jumătate in odae. Făcú o scurtă revistă prin aceea și la un moment oportun sări in lăuntru ei.

Cordula eră dispărută; dar acēsta dispărere n'a putut să fie de multă vreme, căci așternutul ei eră încă cald. Uitam să amintesc, că in momentul când Agricol sări in iatacul Gracianeii, impinse puțin pré tare scara care căđú făcend un șgomot nu pré ușor. El inse nu o șcicia acēsta in zăpăcéla sa.

Agricol intrat in chilie, primul seu lucru fu acela, că închise ușa și aprinse o luminare ce eră pe mēsuța dela căpētăiul patului. Minteia lui eră aprópe de nebunie, respirul seu aprópe de leșin și ochii ce se invértiau in orbitele lor cu o mare nesiguritate sfărmau câteva lacremi și incet, incet fure acoperiți de genele lor lungi. In starea acēsta remase Agricol aprópe o jumătate de oră, când de-odată fu trezit de un bubuit puternic. Un fulger, un tunet, un vânt grozav și izbiri la pământ un arbore din apropierea mânăstirei ce se rostogoli peste o galerie. Șgomotul acesta trezi pe tinerul nostru, care se vedú cuprins de o mare intunecime. Nu-și putea esplică cum de luminarea e stinsă, pe când el șcicia că o lăsă arđend.

— De sigur vântul va fi spart vr'un geam și aici este tótă taina, — își đise el.

Merse cătră ferești pe cari le află deschise cu totul, numai perdelele erau spenzurate in jos. își scóse puțin mâna afară de ferestă și pipăi să vedă mai stă scara. El nu șcicia nimic de întempleră scării. Nu, nimic. Pipăi, dar scara ca 'n palmă. In confusiunea cea mare a sa eră să se arunce jos, chiar și cu risicul vieții sale, dar cugetul și speranța la Cordula il reținură.

Dat cu totul in prada impresiunii sale, el ținea încă ochii inchisi; după ce se convinse pe deplin despre adevérata lui stare, căđú de nou pe un jeț cufundându-se cu totul in durerea inimii împreunată cu frică óre-cum dulce. Când se redeșteptă intunecul de mai nainte dispăruse deja, căci gémurile fereștilor sticliau de lumina blândă și atât de viuă a lunei ce se furișase in iatacul Gracianeii, cași când ar fi voit să o cerceteze. Eră atata recóre in aer când fața lui Agricol se năpădi cu șiróe de lacremi ce la razele lunei păreau niște stropi de argint.

Ce să facă?! Se decise fără multă sdrobire de cap a eși pe ușa ce o află deschisă la intrarea lui. . .

Mânăstirea avea mai multe ambiturt. Apucă pe niște scări și tot umblă sermanul Agricol așa numai de-a surda până când in fine se trezi inainte-i cu o lampă mare ce respândiă o vie lumină, pe care inse n'o observase din pricina boltitúrei zidului. Lampa acēsta i servi de indreptar, așa încat peste câteva minute el fu afară din încăperea mânăstirei.

Dar cum? Așa că pórtă de din jos eră deschisă și in róua ce picase pe ierbă, putea distinge niște urme de femeie.

Din momentul acesta el devini mai vesel, cuge-

tând că iubita inimii sale ar fi părăsit mănăstirea numai ca să-l facă pe el fericit.

Nu mult se socoti deci și se îndreptă spre mureii mănăstirii, cari încungiurau aceste locașuri ale maicelor ca niște bastioane. Și scose din busunar scărița sa și cu ajutorul acesteia urcă murul. Pașii lui inse fure audiți, căci un șgomot general domniă în mănăstire. O servitoare descoperi îndată după scăparea lui Agricol presupunerile ei, în cari nici că se înșelase, fiind-că cercetând pe Graciana, stărița se convinse pe deplin despre fuga acesteia. Totul eră însădar și pre târziu. O consternație generală eră între maice fiind-că perdură dör pe cea mai frumösă ființă din lume și care avea numai câteva săptămâni până a-și face votul.

II.

Am relăcut până aici originea Cordulei. Ea eră binecuvântarea a doi buni părinți, pe cari îi perdü de câțiva ani. Tatăl seu cădö prada unui crâncen resboiu, ér mumă-sa dela fire cam debilă, sdrobotită de părerile de reu și necasurile cu cari avea să se lupte, desperă de viața sa astfel, încât se stinse pe incetul și muri, când Cordula avea etate de 12 ani. Ea fu lăsată în grigia unei mătuși, care inse o tractă foarte aspru. Cu Agricol avea cunoștință din mica lor copilărie, o cunoștință și prietenie așa de intimă, încât mai târziu trecü în amor nefinit.

Mătușa Cordulei după 4 ani dela mörtea mamei sale făcö o vizită religioasă la mănăstirea maicelor cu ocasiunea unei serbători. După o conferire scurtă cu stărița predede pe Cordula pentru totdeuna sub stăpânirea acesteia, care încă înainte de a primii Cordula votul o numiă «Graciana.» Frumos nume.

Aoesta este foarte pe scurt viața de până acum a iubitei lui Agricol.

Dar să reluăm firul întâmplărilor.

Cordula muncită grozav de arătarea lui Agricol din sêra precedentă, care arătare ea nu ș-o putea esplică, cugetând a fi numai umbra lui ori un vis, muncită dic, fu lovită de o grozavă suferință. Minlea ei i se părea că fuge și ochii ei nu mai vedeau nimic clar. În cele mai mușcătore torturi i trecü ziua, ér când vini nóptea, se hotări a fugi. Dar cum? Pădi în diori de di unde ascunse moșnegul susamintit cheia porții, ca la timpul seu să-și pötă realisă planul.

Când sosi nóptea, ea scăpă, dar scăparea ei fu îngreunată cu mari greutăți și grave urmări.

În fine totuș izbuti luându-și calea spre grosul pădurii până la marginea unui lac ce eră încungiurat de stejari și tei seculari.

Nici unul dintre tineri inse nu șcicia despre planul lor, care de altcum avea aceeaș țintă. Cordula se grăbiă a face acêsta mai înainte, pe când Agricol voia ca într'ascuns, fără a descoperi nimic, să surprindă pe iubita lui.

Dar în fine, lucrul grăbit e nenorocit! . . .

(Incheierea va urmă.)

Traian H. Pop.

La o dómnä.

Um frunțele uscate cad la pământ, o dómnä.
 Și 'n sbor, sbor se duc zdrobite sub rece vânt de dómnä;
 S'un arbor gol în urmă stă desbrăcat și mut. . .
 Astfel sufletu-mi veșted se îngropase 'n lut!
 Și nămolit în nóptea pustului cel mare,
 Ce pururea începe și 'n veci n'are hotare;
 A sufletului jalnic nemărginit pustiu . . .
 Pe buze-mi înghețase un ultim suris viu!

Er lumea tot naivă, credea că 'n fericire
 Pluteșc și sânt ferice, de vreme ce-o zimbire,
 — Acea ce-i etern vie pe mute guri de morti, —
 Resfrântă crud din suflet, silit în lume-o porți!
 Decepții, viclenie, loviri adânci și grele,
 De mult brăzdase sfera iluziilor mele;
 Iluziile mele ce una câte una
 Cădute 'n gröpă, astăzi, zac pentru totdeuna!
 De mult cădeau în pieptu-mi cel oșelit de luptă,
 În sufletul meu rece, în înima mea ruptă:
 Stânci de durere, valuri de lacrimi și furtuni,
 Și prigoniri și răvnă și lungi amărăciuni;
 Cădeau, așa cum cade pe-o raclă astupată
 Lopeți de țernă 'n gura pământului tascăț;
 Când se aud grei bulgări pe scânduri huruind . . .
 Astfel cădeau în pieptu-mi, dar am ramas trăind!
 Trăind, pân' ce de-odată te-am întelnit în cale,
 Frumösă, în vestminte de doliu crud și jale . . .
 Ș-am contopit în tine durerea vieții mele . . .
 Jos, drum de fericire și sus un cer cu stele!
 O, tu femeie dulce, etern înșelătore,
 A cărei ochi revêrsă priviri fulgerătore;
 În tine, ah! în tine, prin sântele-ți schinte,
 Revêd cea mai frumösă femeie 'ntre femei! . . .

Petru V. Grigoriu.

D e n i s a .

Piesă în patru acte de A. Dumas-fil

(Incheiere.)

Andrei. În împregiurările în cari ne aflăm. . .

Thouvenin. Ai fi făcut tot ca dênsul.

Andrei. Ba nu.

Thouvenin. Ba da; cel puțin așa cred de dta.

De ar fi vinit dl de Thauzette să te întrebe, în aceleași împregiurări, decă ai fost amantul mummii sale, i-ai fi spus? (Andrei tace.) Veți? Să nu scormonim pre mult lucrurile aceste, nu-s curate. Adevêrul, adevêrul desêvêrșit vrei să-l șcii? Nu e să minți primejduindu-ți viața și cinstea, ca să scapi numele bun al unei femei, al cărei amant ai fost, e să nu fii amantul acelei femei, e să respecti pe ceea dintêiu femeie, pe care ai cunoscut-o și ai iubit-o, pe mama dtale, în tôte femeile ce întelnești în urmă, ori unde le-ai întelni; e să nu le faci să cadă, decă sânt sus, să nu le înjosești și mai mult de sânt jos; să nu-ți legi de viață și pentru vecie, decăt o singură femeie; aceea pe care o iai de nevastă și să nu ai decăt un cuvânt în căsătorie: iubirea. Acesta e adevêrul. Un ce voeșce să ia acest nume și nu e acesta, a fost născocit după ce s'a făcut reul pentru trebuințele unei societăți mai mult ori mai puțin elegante și desfrânate. Adevêrul dlui de Thauzette nu e adevêrul desêvêrșit, dar nici al dtale nu e cel desêvêrșit. Ca mai toți bărbații din lumea în care trăești, ai fost părtaș la nemoralitatea timpului dtale și ești tot atât de neîndurător pentru greșelile altora, pe cât ești îngăduitor pentru greșelile dtale; și când viu eu și-ți dic: ia de nevastă pe acêsta fată, care a suferit, care ș-a spêlat vina, care t-a dat cea mai mare dovadă de stimă, de încredere și de iubire, ce pöte o ființă omenescă da alteia: jertfirea de bunăvoie a cinstei sale, a fericirii și a iubirei părinților sei respectați, intereselor și demnității unei fete, care n'are alt drept la atâte jertfe decăt că e sora dtale; când îți dic ia de nevastă pe acêsta femeie marinimösă pe care o iubești și care te iubeșce, imi respunđi: «Să ne ferim de pornirile inimii.» Și cređi, că acêsta e morala desêvêrșită și dreptul desêvêrșit și dici: «Lucrurile aceste sânt bune pentru un Thouvenin, care e din popor; ér nu

pentru un Bardannes, care e nobil. Aveți alta prăvilă, deosebită de a noastră, dar n'aveți altă conștiință. (El privește în față.) Cercetează-te puțin. Cine a primit toate nenorocirile aceste? Dta, îți mai spui încă odată. Cine a dat voie dnei de Thauzette. — lucrul ce n'ar fi trebuit să se întâmple nici odată. — să vezi pe dra Marta la mănăstire și să vie să se întâlnească cu dânsa și aici? Dta pentru ce te-ai învoit la aceste strânse legături, cari erau să dea naștere unui calcul în mintea dnei de Thauzette, silită să întrebuinteze cele din urmă mijloace și împovărată cu un liu stricat și neprimit de nici o familie cum se cade? Pentru-că dna de Thauzette Ț-a fost amantă; pentru-că nu îndrăsniai să-i refuzi acest semn părut de stimă, ale cărei urmări nu le puteai prevedea, crezând pe sora dtale chezașuită bine de zidurile mănăstirii și de supraveghierea călugărițelor; pentru-că sora dtale se anostia și dtale nu-ți plăcea să te duci s'o vezi. Acum dna de Thauzette îți cere mâna drei Marta pentru fiul seu. Nu i-o dai și bine faci. Ce faci înse peste două césuri? Te învoești. Spune-mi că atunci nu te-ai supus decât dragostei ce aveai pentru sora dtale, decât iubirei ce simțiai pentru Denisa, îngăduirii ce pôte ave cinea pentru un camarad ale cărui nebunii le cunoșce și le ertă: spune-mi această și nu mai dic nimic. Dar nu: aveai în dta o țință ascunsă: vrei să cunoșci în sfârșit un adevăr, pe care nu-l puteai afla: aveai în dta tainica nădeșde, că dra Brissot decât să lase să se sêvêșcască această căsătorie uricioasă între sora dtale și acel tâlhar: dra Brissot va spune tot, se va jertfi și vei ști în sfârșit tot ce vrei să știi. Ai despiciat acea frunte nepăsătoare și adorată și ea Ț-a incredințat taina cu ôsele, cu nervii, cu sângele seu. N'aveai drept să faci astfel. Ori nu iubi ai pe dra Brissot și atunci trebuia s'o lasi în pace și să nu-i răpești taina, ori o iubi ai și atunci atât mai reu, ori atât mai bine, ecă-te zălogit cu dânsa pentru totă viața. Când un bărbat a primit dela o femeie, pe care o iubeșce, o destăinuire așa de neocolită și așa de mișcătoare ca aceea pe care ai primit-o dta adineuri, când acest bărbat și aceea femeie au plâns împreună pentru greșela sêvêșită, această greșelă e spêlată pentru vecie. Ea e locul de plecarea al restatornicirii uneia și a marinimiei celuilalt. Intre aceste două ființe va fi de-acolo înainte o legătură de suflet și de inimă, pe care fie ce di o va țințui și o va întări din ce în ce mai mult. Dta crezi, că acum vei intră în rândul tinerilor de insurat și că vei cere, prin mijlocirea unui prieten ori a unui notar, mâna vr'unei fetițe, care te va iubi, pôte, după cununie? Aidea de! Poți pleca, te poți duce la capêtul lumii: vei purtă cu dta o amintire, care nu te va mai părăsi și care te va întorce în cele din urmă la picioarele acestei prietene curagioșe. Să dea Ddeu, să nu fie prê târziu. Hotărêșce-te, dragul meu, acum faci parte din familia adevêraților amanți, din aceia pe cari iubirea începe să-i ispitescă și să-i facă să sufere. . . . Te sfidez să nu iai pe dra Brissot. Fie bine cuvântată această luptă în care tot nu te-ai supus, dar din care vei ești biruitor și care trebuie să-ți arate ceea ce e mai mare, ceea ce e ddeesc în om: mila și ertarea.

Scena IV.

Aceiași, Marta apoi dna de Thauzette.

Marta. Dna de Thauzette m'a înșciințat, că are să-mi vorbescă aici.

Andrei. Da, și ét-o că vine. (Intră dna de Thauzette.)

Marta. Pari foarte mișcat.

Andrei. Și sunt.

Marta. Din pricina mea?

Andrei. Puțin, dar te ert. Și dta, dragă Thouvenin, fă-mi plăcerea de stai de față la această convorbire. (Ese.)

Scena V.

Dna de Thauzette, Marta, Thouvenin, apoi Denisa, Brissot, dna Brissot, Andrei.

Marta. Ce este?

Dna de Thauzette. Să pășim d'a dreptul la țință. Când un lucru e hotărît, e bine să se dea pe față tot. Scumpa mea copilă, planurile de căsătorie, ce făcusem, din nenorocire pentru mine, nu se mai pot îndeplini.

Marta. Dl de Thauzette își ia vorba 'ndêrpt?

Dna de Thauzette. Nu, dta Ț-o vei lua.

Marta. În ce chip, dragă dnă?

Dna de Thauzette. Ai înșciințat pe Fernand, el mi-a spus, că de nu-ți va spune adevêrul, despre ori ce, nu vei mai voi să-l vezi nici odată.

Marta. Așă e.

Dna de Thauzette. A plecat și nu-l vei mai vedea.

Marta. Și cu ce m'a înșelat?

Dna de Thauzette. Cu dreptul ce credea, că are să facă ce va vrê din el.

Marta. Cum, sunt ômeni, cari nu șciu de au dreptul să facă ce vor, când sunt de vârsta dlui de Thauzette? Atunci fratele meu nu me înșelase, dragă dnă, spunându-mi că dl, fiul dtale e un om de nimic.

Dna de Thauzette. Marto!

Marta. Ah! dar acesta e un lucru serios, dnă. Nu e în joc numai cinea dlui de Thauzette, care pentru mine din acest moment e mort, mai e și a mea și-mi datorezi o deslășire. Imi inchipuesc, că dl, fiul dtale, avea mai dinainte legături cu altcineva.

Dna de Thauzette. Da

Marta. Cu cine?

Dna de Thauzette. Cu dra de Brissot.

Marta. De aceea imi Țiceai deci, să me feresc de dânsa, Dar cum se face, că această legătură, de care nu vorbiă nimeni, s'a desvêluit acum așa, de odată?

Dna de Thauzette. Denisa a spus.

Marta. Cui?

Dna de Thauzette. Fratelui dtale.

Marta. Când?

Dna de Thauzette. Nu șciu.

Thouvenin. Când dl de Bardannes a spus dșorei Brissot, că te dă după Fernand.

Marta. Fratele meu se invoise la această căsătorie?

Dna de Thauzette. Da.

Marta. De ce așa de iute, după ce înteu nu primise?

Thouvenin. Pentru-că vedându-te așa de hotărîtă, vrea fără indoelă să înlătore scandalul, cu care l'ai amenințat.

Marta. Așă e, me gândiam la scandal și vedând această dra Brissot ș-a cerut drepturile înapoi?

Dna de Thauzette. Da.

Thouvenin. Me ertă, dră, lucrul nu s'a petrecut așa. Dra Brissot a spus numai dlui de Bardannes, că dl de Thauzette, legat cu totul altfel cu dânsa, așa cum nu pôte fi cu dra de Bardannes, nu se Ținuse de nici una din indatoririle luate, negreșit, fiind că dra Brissot n'avea avere.

Dna de Thauzette. Nu șciem nimic de aceste indatoriri.

Thouvenin. Ceea ce v'a îngăduit să ve împotriviți la această căsătorie.

Marta. Atunci?

Thouvenin. Atunci, dl Brissot aflând de aceste indatoriri, pe care nu le șciea, tot ea dna de Thauzette, a silit pe dl Fernand să se cunune cu fiica sa.

Marta. Și dl de Thauzette ia pe Denisa?

Thouvenin. Peste trei săptămâni.

Marta. Unde e dl de Thauzette?

Thouvenin. A plecat la Paris.

Marta. Dar Denisa?

Thouvenin. Va plecă și dânsa îndată.

Marta. Cu tatăl și cu mumă-sa?

Thouvenin. Ba numai cu mumă-sa.

Marta. Dar dta, dnă?

Dna de Thauzette. După această convorbire, voi plecă și eu.

Marta. Pleci cu Denisa?

Thouvenin. Nu, eu însoțesc pe dra Denisa și pe mumă-sa.

Marta. Și toate aceste, așa... înainte de mesă! Dar cu toate aceste eră un prilej minunat să mâncăm cu toții, să bem în sănătatea unora și a altora și să înștiințăm pe vecinii, cari prânzesc la noi, și pentru care rămăneam eu de această logodnă neprevădută... Ei, dar frate-meu, nu face nimic?

Thouvenin. Ba plecă cu mine la Odesa.

Marta. Dar eu?

Thouvenin. Dta, dră, mergi cu noi, decă vrei să vezi Rusia de miică-ți, care e cu deosebire vrednică de vădută; ori te întorci la mănăstire, decă acesta călătorie nu-ți place.

Marta. Și asta e tot?

Thouvenin. Asta e tot.

Marta. Fără indoelă că e ceva, pe care nu mi-l spuneți.

Thouvenin. Fără indoelă.

Marta. Și pe care nu mi-l veți spune.

Thouvenin. Așa cred.

Marta. Pentru-că sunt fată și pentru-că sunt lucruri ce nu trebuiesc spuse fetelor; dar pentru mine s'ar puté face o abatere dela această regulă, tocmai pentru-că sunt o fată care a făcut chiar ați un lucru pe care nu trebuia să-l facă. Din fericire, că-l sêvêșiam din indemnul altora și că mai e vreme să impedec o nenorocire, pe care o simt în giuru-mi. Unde e frate-meu?

Thouvenin. E colo. Nu vrei să vorbești și cu dra Brissot până nu plecă?

Marta. Ba da. Și cu muma și cu tatăl seu.

Thouvenin. (Eșind.) Imi place fata asta. (Intră în odaia în care e Andrei.)

Marta. (Ducându-se la dna de Thauzette.) Știu, dnă, că din greșela dtale n'am prețuit cum trebuia, am insultat, am amenințat o ființă, care me iubiă și care se jertfește pentru mine: e vădit căci mi-a spus că me va scăpa, fie chiar cu primejdia vieții și a cinstei sale. Ai fost foarte vinovată. Nu știu, decă ești obișnuită să ai remușcări, dar eu nu vreu să ai. Te poți duce să spui fiului dtale că e liber. Denisa și cu mine i dăm înapoi cuvântul, ce ne-a dat amândorora. Să plece. Dl Thouvenin i va găsi un loc departe de Franța, departe chiar de Europa. Se va însărcina dlui cu acesta. (Lui Andrei, care a intrat în timpul acesta, ducându-se la el.) Nu e așa, că me erti? Eram nebună, fără indoelă. Fire neșinută în frâu înteu, pré pornită în urmă. O să-mi trecă. (Denisei, care intră urmată de departe de mumă-sa. Brissot va intră peste câteva momente pe altă ușe.) Vino încoco tu. (Dicând aceste, i ia mâinile și o aduce în fața scenei.) Așa e, ochii îți sunt roșii, ești galbenă. Tremuri, mâinile îți ard. Bieta ta inimă bate să te înăbușească. De ț-aș cere ertare, n'ai avé putere să-mi răspunzi. Și eu, eu sunt pricina de s'au întemplat toate aceste. (I ia capul în mâni și o sărută cu putere.) ertă-me! ertă-me! Te binecuvântez și te ador!

Thouvenin. (Care în acest timp a scos pe dna de Thauzette.) Imi place, imi place grozav fatu asta!

Marta. Fratele meu, care te iubește, nu te ia de soție, pentru-că ai iubit un alt bărbat. Dar și eu am iubit și tocmai pe acelaș bărbat ca tine. Sântem deci vinovate, și una și alta, și nu me va mai luă nici pe mine nimeni, după cum nu te ia Andrei pe tine. Să ne supunem sorței. Să nu cârtim, draga mea, căsătoria nu e făcută pentru noi. Am avut acelaș logodnic, care ne-a înșelat pe amândouă: e vorba acum să găsim unul, pe care să-l putem iubi tot împreună și care nu înșelă nici odată. Eu știu unde să-l găsim. (Lui Andrei.) Ai vrut, dragă Andrei, să cunosc lumea înainte de a me face călugăriță. Am vădută-o. Să spui drept, nu-mi place de fel. În câteva luni am vădută atâta reu, chiar eu am făcut atât de mult, încât mi-i de grabă să me întorc la mănăstire; dar nu me pot întorci singură. (Denisei.) Vrei să mergi și tu cu mine și să nu mai eșim de acolo?

Denisa. (Cu sinceritate, aruncându-i-se în brațe.) Da, da, da.

Marta. Atunci ne-am învoit. (Lui Brissot.) Dragă dle Brissot, fratelui meu i se părea, că dl de Thauzette e nevrednic de mine; cum vrei să mi se pară vrednic de Denisa? Eu îți iau fata, mie nu poți să nu mi-o dai; căci te incredințez, că nimeni n'o iubește mai mult decât mine. (Denisei.) Imbrățișeză pe tatăl și pe mumă-ta și ai să plecăm. (Denisa se duce la Brissot și-i cade în genunchi.)

Brissot. (Ridicând-o.) Mi-ai făcut atâta reu, cât mai mult nu-mi puteai face. Pentru-că acest ânger vine să te mântuască, te incredințez lui și te ert. (O sărută plângend.)

Denisa. (Sărutând pe mă-sa.) Mamă, mamă. (Lui Andrei.) Sora dtale, dle, necunoscând realitățile vieții, își crede vina de o potrivă cu a mea. Copilă nevinoată! dar găsește și singurul desnodament adevărat, singurul care ne lasă pe toți în demnitatea noastră și care nu ne supune la jertfe mai pe sus de puterile noastre. Dă-i voe să rămăe o clipă în această greșelă: în credința că are ceva de ispăsit. Acesta mai îmbunază pe tatăl meu. Iti voi înapoi-o în curând. Adio, dle. Ddeu, pe care-l voi rugă atât de mult pentru dta, să-ți scoță în cale pe aceea, care are dulcea menire să te facă fericit. (Cu hotărîre și luând mâna Martei.) Acum, sora mea, aidem! (Plecă amândouă pe ușe. Când vré să trecă pragul.)

Andrei. (Strigând.) Deniso! (Denisa se întorče și așteptă. Andrei, întinđându-i brațele.) Nu pot.

Denisa. (Repedindu-se în brațele lui cu un țipet mare.) Ah! (Se aude în grădina un clopoțel.)

Marta. Ce e asta? Pontferrand și nevastă-sa vin la mesă. Iute! Iute! Să ne ștergem lacrimile. Pré ar fi fericită bêtrâna, de ar vedé, că am plâns. (Șterge ochii Denisei. Lui Andrei.) Tu, du-te de-ți întimpină mosafirii. Nu mai avem trebuință de tine aici. (Denisei.) Și tu, du-te la piano și cântă decă mai poți.

Thouvenin. Dar cu mănăstirea, ce faci, dră?

Marta. După ce s'o mărită Denisa. (Se duce la Brissot și-i intinde fruntea.)

Brissot. (Sărutând-o.) Oh! copila mea! Să-ți dea Ddeu atâta fericire, cât bine ai făcut acum!

(Toate persónele iau o atitudine simplă pentru intrarea Pontferanșilor. Denisa e la pian ca cum ar cântă. Marta are o carte în mână. Thouvenin vorbește cu dna Brissot și Brissot aședă hârtiile depe mesă.)

Finele actului IV.

Dumitru Stăncescu.

O excursiune.

Permiteți-mi, stimaților cetitori, să ve invit la o excursiune, care nu vi s'a șterge curând din memorie.

Mulți dintre dvóstre vor fi plăcut surprinși de aspectele frumoase din acea călătorie. Se vor afla inse între dvóstre cari s'ar rentórece bucuros dela jumătate de cale, decât nu s'ar interesá tot mai viu de cele ce vor să li se desfășure cu colori tot mai variate inaintea ochilor.

Și decât ne-am ajuns scopul final al călătoriei noastre și ve voi invita să ne rentórcem la vétra noastră de acasă, se vor afla între dvóstre cari încă nu s'or fi esauriat, ei ar avé dorința să mérégă tot mai departe. Pe aceia i voi rugá, cu considerațiune la cadrele înguste de cari ne servim, să fie cu considerațiune la publicul spectator, de a cărui indulgență póte vom fi și abusat.

Excursiunea ce voim a o face acompañați de dvóstre, nu o vom face cu birja ce ne scutură cóstele pe drumul ghimpuros. Nici vom întrebuintá vaporul pe undele mării, care prin legánatul valurilor caprițioase ne-ar strică apetitul.

Cu atât mai puțin ne vom espune la carambole pe trenul accelerat al călii ferate; precum nu aș avé curagiul a ve invita să me acompañați pe balonul de aer al cărui dirigiare nici dl Ciurcu n'a putut-o afla.

De aceea voesc a evita aceste mijlóce de comunicațiune, pentru-cá ar fi periculoase. Avantagiul acestor mijlóce de comunicațiune este destul dovedit prin progresul ce a făcut secul nostru. Acest progres se póte numai și numai comunicațiunii multámi. Dar nu ne vom folosi de aceste; pentru-cá ne-ar conduce fórté incet pân' acolo, unde voesc să me acompañați. Ne vom folosi de mijlóce cu mult mai perfecte, de o celeritate cu care nici electrul nu va puté emulá.

Să nu ve infiorați inse la acésta declarare, pentru-cá ve asigur, cá nici un periclu nu ne va amenința.

Vedénd un cerc atât de frumos, care cu tótá increderea imi permite să-l conduc, să intrám dar in naia gândului care e armată cu aripile rațiunii și se avéntá cu repeđiune in aerul științific.

Nainte de a da signalul de plecare, să facem puținá recunóșcere.

Să vedem până unde a pénétrns rațiunea? Ce produse a secerat pân' acum depe câmpul vast al științei?

Și decât am aruncat o privire generalá asupra acestora, atunci vom afla o plăcere in fenomenele cari se vor desfășurá inaintea ochilor noștri pe calea excursiunii noastre. A excursiunii ce vom face in întregul «univers.»

I.

Ce e universul?

Universul e totalitatea esistenței. Er esistența e manifestarea materialului.

Deci dar totalitatea materială care se manifestézá in timp și in spațiu este «Universul.»

Spațiul este distanța dela o particulă de material până la o alta particulă óreșcare. Timpul e relațiunea poziției reciproce a părților materiale. Spre a clarificá acésta, să vedem mai apriat ce este un an. Un an, după concepțiunea locuitorilor pământului este catena fenomenelor cari se manifestézá in întregul univers; aș dar și pe pământ, in decursul strămutării pozițiunii pământului in giurul sórelui: dela părăsirea unui punct pe ecliptică până-ce soseșce

erăș in acelaș punct. Dar să fiu și mai clar: O ți este catena acelor fenomene cari se manifestézá dela resáritul sórelui până ce apune. O nópte este relațiunea poziției reciproce a părților materiale in univers, dela apusul sórelui până ce resare.

Timpul nu este dar ceva concret; ci e o concepțiune abstractă care va să esprime catena mișcării părțicelilor materiale. Cu alte cuvinte: Timpul e catena fenomenelor in univers. Chiar așá, după cum «vântul» nu este ceva concret, ci esprimá mișcarea aerului. Focul nu este ceva concret, ci esprimá procesul de oxidatiune a cărbunelui etc.

Decá aerul nu s'ar mișcă: nu ar fi vânt. Decá oxidatiunea incétá, nu este foc. Decá pământul ar sta in loc, pozițiunea stelelor, a lunei și sórelui in univers nu s'ar strămutá. Noi decât nu am îmbétráni, și tóte fenomenele ce le vedem giur impregiurul nostru nu s'ar strămutá, atunci am țiice cá timpul a stat in loc; timpul a incetat de a mai fi. In naturá inse nu este stagnare; deci timpul páșeșce cu pași repeđi fără pregetare.

Decá facem o excursiune in univers, chiar așá de ușor putem percurge millenii peste millenii, după cum percurgem prin telescop cu privirea miliarde peste miliarde de kilometri, in sus ori in jos, in drépta ori in stânga.

Reasumând dar aceste. Universul este totul in-finit al materialului. Er trecutul și viitorul este catena infinitá a fenomenelor materiale ce s'au petrecut și se vor petreere din etern până 'n etern.

Din momentul prim, in care a ajuns omenimea nu numai să simțéscá impresiunile esterióre, ci să le și pricépá aceste: au inceput a le aseméná una cu alta, a-și face conclusiuni, a cugetá

Primul dor al omenimei cugetátóre a fost a scrutá cauza fenomenelor. Scrutând acésta causá, au páșit dela un fenomen la celalalt; vrénd nevrénd au mers indérépt, au inceput a scrutá in trecut.

Precum s'a desvoltat omenimea, așá a putut să mérégá tot mai departe in trecut și să pátrundá tot mai inainte in viitor.

Cá la primele scrutări, rezultatele obținute erau pré márginite, urmézá din natura lucrului. Omenimea nu-și putea esplicá nici cele mai apriate fenomene cari se petreceau in giurul seu, și așá in tóte vedea o putere supranaturalá. De aici și rezultatele conclusiunii erau false. Dar să nu mergem așá departe, până la primordiul omenimei.

Să vedem unele scrutări din primii ani ai creștinismului. Vom afla in cărți religióse invétaturile ómenilor sfinți și ale prorocilor, cari fără indoelá erau cei mai luminați in timpul lor; cá dela inceputul lumii până la Noe au trecut 6000 de ani, ér dela potop până la nașcerea Mántuitorului, care a pus primele base ale creștinismului au fost 4000 de ani. Referitor la viitor vom afla, cá după nașcerea lui Christos până la țiua de judecatá va mai esistá lumea 2000 de ani.

Eu nu voesc a evalificá acésta calculatiune de șarlatanism, după cum o numesc unii erudiți cari după ce au pénétrns in legile naturale, ignorézá tótá opiniunea antecesurilor lor. Eu o aflu de tot rectificatá și corespondétóre stadiului de perfectiune a minții omenesce de pe acel timp.

Dupá starea de ađi a științei, trebue să mesurám acest esposeu tot cu acel calibru cu care măsurám cele șapte țiile ale facerii din testamentul vechiu.

Acela e un punct petrecut nu numai la erudiții șcólei materialistice, dar chiar și la interpretori religionari a testamentului vechiu, cá sub cele șapte țiile a facerii nu e a se intelege țiile dupá întelesul de astáđi al cuvântului.

(Va urmá.)



Din viața de București.

(Al treile concert simfonic. Dămnele din societate pe scenă. «Denisa.» In ce piesele-tese pot fi primejdiose. «Carmen.» Cum se fac procesele. Academia română.)

— 5/17 aprilie, 1887.

Al treile concert simfonic ce ni s'a dat duminică, a fost intocmit așa ca să ne lase îndelung o impresiune frumoasă și o amintire plăcută. Programul eră o quintesență de compositori și de piese. După ouvertura din «Genoveva» de Schumann, dra Catarina Teodori a executat concertul pentru pian (in «do» minor) de Beethoven, desfășurând calități minunate de interpretare. Forță, farmec, agilitate, limpedime de sunet și o memorie prodigioasă fac din dra Teodori o pianistă deseversită, in stare a ne descoperi toate frumusețile celebrei simfonii ce ni se servia pentru prima oră. Astfel entusiastele ovațiuni ce i s'au făcut, n'au fost decât pré cu drept cuvânt meritate.

Nu putem trece cu vederea și a nu însemna cu acesta ocaziune caracteristică concertelor de estimp. Dămne și domnișore din societate ș-au dat concursul lor grațios la cele mai multe dintre aceste, urcând estrada ridicată 'n fața spectatorilor, amestecându-se între artiști, espunându-se criticei, bună séu rea, a publicului, și mai toate dovedindu-ne că sânt inezstrate cu mult talent musical. Și nu putem decât să aplaudăm acesta hotărîre, care făcend onore celor ce o iau, acestora le insulă mai mult curaj și încredere, ér celor cari i ascultă le produce o adevărată și deosebită plăcere.

Ar fi interesant, credem, a se lămuri începutul acestei reacțiuni contra prejudețiului care opriă până mai acum câțiva ani — cu tot esemplul dat de generațiunea de acum cinci deți de ani — pe dămnele noastre din societate d'a urcă treptele unei scene, fie și pentru a vini in ajutorul vr'unui serman. In teatru acesta mișcare s'a manifestat prin câteva reprezentațiuni date de Societatea naltă in scopuri de binefacere, și cu privire la concerte, priedesa Bibescu, decă nu ne înșelăm, e dintre cele dinteu care ș-a arătat intr'o sală publică de spectacol, plină pân' la cel din urmă loc, însușirile-i fericite de pianistă; ér la Ateneu, sala obicinuită a concertelor, dna de Ionescu — născută Richards — de origine englesă, femeie instruită și fără prejudeții, a rupt-o cu tradiția. După aceste pilde vrednice de laudă, dămne și dșore s'au întrecut a urmă curentului și astăzi nu e artist care să dea un concert și să nu capete concursul grațios și grăbit al vr'unui talent femeiesc, necunoscut și neaprețiat pân' aici decăt intr'un cerc adese foarte restrins de rude și de prieteni.

Mișcarea fiind imbucurătoare, înainte!

A doua bucată a fost un «Allegretto un poco agitato» de Mendelsohn, după care s'a executat faimosul «Rigodon» din «Dardanus», operă de Rameau. Acesta arie de danț, a cărei invențiune e atribuită lui Rigaud, măestru de danț, dela care i-a ramas și numele, legănându-se plăcut pe mesura-i de doi timpi, cu mișcarea moderată, cu ritmul variat și elegant, a avut acelaș succes ca la prima-i audițiune la unul din concertele anilor trecuți căpătând, acum ca și atunci, onorile bisărei.

Dl Voigt, bētrānul clarinetist al orchestrei tea-

trului, a cântat cu destulă tinerețe «Largettu» din «Quintetul pentru clarinetă» al lui Mozart. Apoi, ca «pendant» al Rigodonului, s'au executat danțul Auvergnat «Bourrée» și o «Gavottă» foarte plăcută, ambele de Bach. In sfērșit, Wagner a încheiat strălucit concertul cu ouvertura din «Rienzi.»

Marti, la Teatrul Național, s'a jucat, drept cea din urmă reprezentație de abonament «Denisa», celebra comedie-tesă alui Al. Dumas-fiul, ce s'a reprezentat pentru prima-oră la Paris, pe scena Teatrului Frances, in ianuarie 1885. Acesta piesă se publică in «Familia» și cetitorii au putut vede din ceea ce s'a publicat pân' acum, că «Denisa» e o piesă de tesă, o tesă care după aparițiunea ei pe scenă, a fost unicul subiect de conversațiune al salónelor parisiane mai mult de 15 zile, ceea ce este uimitor. «Nu ești de dece secunde intr'un salon, fără ca stăpāna casei să nu te fi întrebat decă admiti tesa dlui Alesandru Dumas, raporteză un cronicar parisian. Pare a se crede in general, că ilustrul scriitor ș a propus in comedia sa «Denisa» să demonstreze numai că cineva pôte pré bine, ivindu-se casual, să ia de soție pe o fată care a avut... senzațiuni. E, decă vrei, acesta in piesă. Dar este asemene și cu deosebire alteceva; e demonstrațiunea (intru cât o comedie pôte fi demonstrativă) acestui adevăr, că o fată pôte, la rigóre, să comită o greșelă, fără să fie lovită de o decădere morală fără vindecare. E greșelă și greșelă și mii de feluri de a face acelaș lucru. Nu sânt in tainele dlui Al. Dumas, dar mi se pare grozav, că tesa sa e acesta: «ea eră vrednică de talentul seu.»

E de admirat abilitatea cu care Dumas, punend o idee in fondul comediei sale, face o piesă de teatru in locul unui tractat de morală, și din scena o catedră, amusând și invetând pe spectatori și totdeuna dovedindu-le ceva și impunendu-le cu autoritate, prin puterea artei și a talentului, soluțiunile teselor sale, totdeuna generose și umane, ori cât le-ar porecli alții de paradoxo.

Și cum să nu ți se impună, când veți atata sinceritate, ca in mărturisirea Denisei, care ne smulge lacrimi prin povestirea greșelei sale; atata demnitate ca in hotărîrea lui Andrei, care face ca o tineră fată înșelată să fie ertată și reabilitată, și să pōtă reintra cu mândrie in viață la brațul unui om onest!

Ceea ce pôte fi primejdios in tratarea acestor feluri de tese printr'o piesă de teatru, pe care o ved atate mii de spectatori; in loc de fi tratate intr'un studiu ce ar fi cetit de un numer restrins de spirite luminate, e că lumea, nefind alcătuită numai din psihologi preocupati a studia stările sufletesce, nu consideră intențiunile autorului și nu vede decăt faptul. Pentru ea o greșelă este o greșelă și din punctul ei de vedere are totă dreptatea. Deci, nu e de mirat ca Denisa să și găsescă imitatōre, ceea ce ar face pe Dumas-fiul să se convingă, că a avé dreptate cu filosofii și cu moralistii, nu va să dică a fi intotdeuna înțeles de public, după cum ar trebui.

Interpretarea, cu excepțiunile obicinuite, a fost foarte multămitōre, și ne face o adevărată plăcere să constatăm acesta. Intr'adevăr, pentru comedia de salon avem câțiva interpreți cari merită toate elogiile: dna Romanescu (Denisa) și dnii Manolescu (Andrei) și Notara (Thouvenin,) cari ca eroi ai piesei au fost și eroii serei.

Din cronicile noastre, cari au ținut pe cetitori in curent cu mișcarea teatrală din București, se pôte deduce bilanțul moral al Teatrului nostru Național, care pentru a-și încheia stagiunea cu o apoteosă, sâmbătă a reluat «Rosa magică», anunțându-ni-se și pentru serbători împreună cu «Fata aerului.»

E destul să anunțăm acesta, ca să putem judeca de activitatea unei direcțiuni fără director, (dl Stănescu fiind numit numai de câteva zile director general al teatrelor,) care într-o stagiune întregă și pe scena singurului teatru din capitală, care poartă pe frontispiciu inscripțiunea: «Teatru Național» și e subvenționat de guvern, nu ne-a dat, în timp de șese luni, nici o lucrare nouă originală, cu toate că mai multe, printre cari unele destul de bune, zac uitate în uitatele cartone din cancelaria direcțiunii.

Dna Paulina Lucca s-a incheiat joi șirul celor 3 reprezentațiuni pentru cari fusese angajată împreună cu tenorul Mierswinsky. Opera hotărâtă a se juca în sera aceea eră «Carmen», cea din urmă a lui Bizet, răpit așa de tiner artei. Aceasta operă, reprezentată acum 12 ani la Opera-Comică din Paris, a fost preputin apretiată la primele reprezentațiuni și cronicarii ne asigură, că succesul care a plimbat-o 'n lumea întregă, nu datează decât dela a cincina reprezentațiune și se datorește unui simplu incident, dovadă, că adese cauzele cele mai neînsemnate produc efectele cele mai uimitoare.

Cățiva membri ai Jockey-Clubului din Paris, se duseră după mesă — se cinase în ziua aceea la cere — la Opera-Comică, intrând cu sgomot în avantscena lor, tocmai în momentul când dna Galli Marié cântă habanera din actul I. Publicul începă să sisăie pe noii viniți, cari răspundând printr'o salvă de aplause, bisază cu stăruință bucata. Artista se esecută cu mulțămire și tinerii i aruncă florile dela butonieră. Parterul, ca să nu se lase mai pe jos, bisă seguidilla care urmăză după habaneră și rivalitatea dintre loja clubului și staluri crescând mereu, fiecare act fu un adevărat triumf. A doua zi gazetele constatau succesul imens al operei lui Bizet, descuragiat de recela cu care publicul primise pe «Carmen» la început: editorii-i oferiau 25.000 de franci pentru partițiune: parisienii voiau cu toții să vedă opera: ér magazinele espuneau în vitrine portretul compozitorului până 'n ajun necunoscut, pe care impresarii teatrelor din străinătate nu întârziară să-l asedieze cu cererile lor.

Durere inse, căci nu eră scris ca tinerul compozitor să se bucure indelung de succesul acesta! El muri curând în urmă la un supeu, la cafeul Riche.

La noi piesa a avut tot succesul, care s'a menținut până astăzi, chiar dela prima reprezentațiune ce a avut loc în decembre 1882, cu dra Preziosi în rolul spaniolei «Carmen.» Am vorbit la timp despre acesta reprezentațiune, când am resumat și libretul. Ne vom feri dar de-a căde în repetițiune trimițând pe cetitorii cari nu-l cunosc la cronica respectivă*.

Înțelegeți dar că sala gema de lume. Interpretarea inse a fost mai pe jos de așteptările noastre. Dna Lucca a fost adorabilă în Carmen și a cântat cu mult farmec habanerele din actele I și II. Mierswinsky a plăcut mai puțin, cu totă admirabila întindere a vocii sale, care se joca cu totă voia pe treptele a două octave complete și urcă până la do dies, pe care-l ia fără nici o greutate. Căci vocea-i, cu totă acesta însușire fericită, se mlădiează greu după musica lui Bizet, ciselată ca unul din giuvaerele lui Benvenuto Cellini.

Dintre ceialalți artiști, dna Crisenghi a cântat rolul Micaelei și Teodorescu p'al căpitanului Zuniga, achitându-se, amândoi, cu multă cunoștință de sarcina lor. Aceeaș conștiință a pus-o Cairetti în interpretarea rolului lui Escamillo, superbul Toreador; dar silința-i n'a putut fi de loc apretiată din cauza

vocii sale, care une-ori nu se mai audia de loc; hotărât, trebuie să renunțe d'a mai cânta, de ôră-ce gâtlegiul refuză d'al mai ajuta.

Academia română s-a inchis luni, 30 martie, sesiunea de estimp, fără ceremonie, regele răspundând invitațiunii ce ca de obicei i s'a făcut, că nu pôte asistă la ședința de inchidere anunțată pentru marți. Dacă inse ședința de inchidere n'a fost strălucită, cea de duminică va formă negreșit pagina cea mai frumoasă din câte s'au scris cu asemenea privilegii în analele Academiei noastre și va comptă fără indoelă în analele istoriei noastre literare. Într'adevăr, membrii Academiei noastre, ținând să facă onore numelui de nemuritor ce se dă academicianilor, au renunțat de astă-dată la sistemul nenorocit și blamabil d'ași împărți premiile «in familie» — cum scriea un diar — ceea ce ridicase cu drept cuvânt contra acestei inalte instituțiuni culturale totă opinia publică, gata în totdeuna să se asocieze la atacurile violente ale unor asmuțitori inverșunați. Căci în sesiunea ce s'a inchis, cu toate că erau hotărâte două premii: Heliade-Rădulescu de 5000 lei și Năsturel-Herescu de 4000 lei, pentru cele mai bune cărți din câte s'au tipărit în cursul celor din urmă doi ani, și doi membri ai Academiei se presintase la concurs, făr' a pune la numer pe un al treile membru corespondent; cu toate influințele ce din nenorocire nu pot să lipsescă de ori unde e ceva de împărțit, premiile s'au dat afară din sinul Academiei și anume: dlor T. Văcărescu pentru «Luptele românilor în resbelul din 1877—78» și Iuliu I Roșca pentru poemele sale dramatice «Fata dela Cozia» și «Lăpușnean, domnul Moldovei.»

«A început în sfârșit să se facă dreptate și tinerilor,» etă ce esclama un bărbat serios și instruit, neaspirant la premiile Academiei, felicitând pe cel din urmă de izbândirea sa. Și acest început de naltă dreptate, merit a absolvi toate trecutele slăbiciuni ale Academiei noastre, se datorește în primul rând și fără nici o restricțiune, comisiunii însărcinată cu cercetarea cărților tipărite intrate la concurs pentru cele două premii, compusă din dnii N. Quintescu, I. Caragiani, A. Roman, G. Bariț, N. Ionescu, St. Fălcoian (general) și dr. D. Brândză, căci a avut curagiul s'o rupă cu tradițiunea, făcând pe academicianii concurenți să-și retragă lucrările, ce de altmintrele nu erau decât noue edițiuni ale unor scrieri indetul de vechi și cunoscute: în al doile rând pienului Academiei. Acestuia inse cu ôre-cari reserve, căci a intervertit ordinea premiilor ce se hotărâse de unanimitatea comisiunii, acordând premiul Heliade destinat, ca unul ce poartă numele părintelui literelor române — cărților cu conținut esclusiv literar, unei cărți militare, ér premiul generalului Herescu destinat cărților cu conținut de ori-ce natură, unor cărți prin eselență literare. Acesta inse de sigur nu s'a făcut decât spre a se adeveri odată mai mult, că unde sânt mai mulți la numer, mai greu se pôte face dreptate deplină.

Totuș, repetăm, votul de duminică face onore Academiei române și literatura noastră va trebui să-i fie recunoscătoare pentru indemnul ce triumful noilor premiați va naște între scriitori, incredințându-i că pe viitor operele lor — de vor fi meritorii — nu vor mai fi sacrificate, ca 'n trecut, hatrurilor de cădrășie.

A. C. Șor.

Cronică vienesă.

(Walter. Bianchi. Bötel.)

Publicul vienes e foarte strict cu privire la critică, inse când joca favoriții sei, actorii sei predi-

lecți, atunci aplaudă zgomotos și când se întimplă că vr'unul dintre acești predilecți își ia adio, atunci se poate vedea că cât de plăcut i-a fost unul său altul. Ce simpatie și-a câștigat cutare cântăreț sau acțrifi în public și că cât de greu i este acestuia a se despărți de densus!

Ce simpatie își poate câștiga un artist în public, am putut să ved la reprezentațiunile de adio ale dlui Walter și a dșorei Bianchi. Dl Gustav Walter, tenorist escelent și odinioră și în câtva și acum cel mai eminent cântăreț schubertian își luă adio dela public și dela scena operii în luna trecută ca Wilhelm Meister în «Mignon.» Walter a cântat prima-dată la operă în anul 1858 și de atunci până acuma a fost unul dintre cei mai diligenți și plăcuți tenoriști. Partii sale mai brilante au fost: Faust, Postilon, Edgardo, Elvino, Lohengrin etc.; cătră anul 1878 fu numit cântăreț de curte, la 1880 membru onorariu al operei. Ca cântăreț al cântecelor lui Schubert se bucură dl Walter de renume european; ceea ce i-a câștigat acest titlu, sânt producățiunile sale eminente și cu sentiment. Vocea sa încă până în anul trecut era foarte plăcută, cu deosebire în partii lirice, acuma inse a început a-și pierde din frumseța și durata sa și astfel artistul își încheiă cariera. În unele concerte mai nainte densus cântă întreg ciclul lui Schubert «Die schöne Müllerin» cu adevărată măestrie și virtuositate. Adioul seu fu un șir de ovațiuni și de aplause, după fiecare scenă și arie i se oferă corone pompoze, buchete și prezente. Abiă apărură pe scenă și strigățul «bravo Walter» nu mai voia să ia sfârșit. După actul al doile, când sute de strigăte și aplause resunau din toate părțile, artistul mișcat cu lacrimi în ochi pași pe scenă și mulțami publicului pentru ovațiuni aduse și primirea cea căldurosă. În acel moment se ivi dșora Bianchi și predete artistului, în numele personalului dela operă, o adresă de amintire, de peluche albastră și argint. Walter și-a luat adio dela scenă, inse cred că dela sala de concert încă nu și doră câtiva ani va mai încanta publicul cu accentele cele melodiöse și plăcute ale cânturilor lui Schubert și Abt.

La o lună după reprezentațiunea de adio a lui Walter își luă adio dela public simpaticea dșora Bianca Bianchi. Că pentru totdeuna seu poate numai pe un an seu doi, va arăta viitorul. Dșora Bianchi a aparținut operei de 8 ani și a fost persona cea mai plăcută din tot personalul; debutul ei în decurs de șese luni aici a fost în fiecare an un adevărat triumf, căci dra Bianchi nunumai că e o artistă escelentă și neîntrecută în unele partii, ei și afară de scenă e recunoscută ca o persona amicabile și marinimosă. Densa e ca destinată pentru rolele ei; vocea, aparința aici armoniează și ne dau o figură adevărat poetică. Cine a vădut-o ca Lucia și Amina, căci aceste sânt partii mai eminente ale ei, nu o va uita curând. E o cântăreță perfectă în coloratură; după Patti și Sembrich urmează densa. Dintre rolele mai escelente ale artistei amintesc: Margareta de Valois, Princesa de Novara, Margareta în Faust, Fiica regimentului, Violeta, Undine, Gilda, Linda, Rosina, Marta, Catarina, Susana, Dinorah etc. Și-a luat adio ca Amina în «La Somnabule» în acea rolă în care se presintă prima-dată acum 8 ani. Cântă briliant, duetul cu Elvino (dl Müller) fu cântat virtuos și simpatice aparință la pășire pe scenă fu salutată cu un vifor de aplause. După duet fu așa un aplaus, încât ochestra trebuia să înceteze, din toate părțile sburau corone cu panglice bogate și inscripțiuni, i se oferă buchete și cununi colosale de laur și camelii și strigătele bravo în toate limbile erau de tot zgomotose. Artistă suridea și mulțamiă în stânga și dreapta, dispărură după perdea

incărcată de corone și erăș apărură și mulțami. Așa fu în tot decursul reprezentațiunii. După actul al doile, când tot publicul aplaudă și strigă numele artistei, apărură dna Caulili pe scenă și predete artistei pe o perină de catifea roșie o cunună de argint ca suvenire dela colegi și colege. Ne mai voind să înceteze aplausele, pași dșora Bianchi pe scenă și mulțami publicului în modul următor: «Stimat public, mulțamesc pentru primirea această căldurosă. Nu dic adio, ci la revedere!» Aplausele și strigătele ce urmără nu se pot descrie. În totul fu chemată peste 38 ori și căpeta mai mult de 30 de corone și buchete. Etă cum își arată publicul simpatia față de favoriții sei! Dșora Bianchi de presinte se allă în Salzburg, de acolo va merge, la Paris, apoi la Hamburg. Densa a făcut aici impresiuni neuitate, deci e de sperat că poate mai târziu erăș se va renturna la publicul ce o iubește așa tare!

Tot în martie debută și tenoristul Arnold Bötcl dela teatrul cetățenesc din Hamburg și avură succes mare. Dnul Bötcl dispune de o voce fenomenală și sonoră în toate registrele, cântă C sus cu cea mai mare ușurătate și siguritate. Pecat numai, că stătura sa nu armoniează cu vocea, căci dl Bötcl e om de stătură mijlocie, inse cu toate aceste are un esterior plăcut. El debută ca Arnold în Tell, ca Lionel în Marta, ca Troubadour și Postilon. Succesul seu în toate rolele fu mare, cu deosebire în Marta și Troubadour. Partia sa cea mai bună fără indoelă e postilonul de Lonjumeau, artistul cântă aria și rondul în actul I briliant. Observez numai, că dl Bötcl a fost odinioră simplu birjar, directorul Pollini l'a descoperit, l'a dus să studieze și l'a angajat în Hamburg.

Valeriu Rusu

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șcrii literare și artistice. Dl V. A. Urechiu mergend la Iași să fie de față la înmormentarea lui D. Gusti, în orașul acela a mai adunat pentru Academia Română o frumösă culegere de manuscrise și de hrisore. **Dl N. A. Bogdan** scrie o dramă în 5 acte, intitulată «Cicero», care se va publica înteu în foia noastră; piesa e scrisă în prosă. **Dl Georgescu** a fost numit profesor de sculptură la școla de bele-arte din București, în locul ramas gol prin încetarea din viață a lui Carol Storck.

„Logica“ de Maloescu. Noua edițiune a «Logiceii» dlui Maloescu completată cu «Metodologia» (56 pagine) a eșit de sub tipar și se allă la librăria Socec în București.

Fragmente din «istoricul pedagogiei conf. gr. or. român din Arad.» Studiu istoric-pedagogic, cetit în adunarea generală a «Reuniunii învățătorilor români gr. or. din tractul protopresbiteral al Timișorii» ținută la 19 și 20 August v. 1885 în Timișora. Sub acest titlu a apărut la Panciova, o broșură de dl Iuliu Vuia, învățător în Banat-Comloș. Întreg produsul net al acestui tractat e destinat fundațiunii «dr. Lazar Petrovici», care se va crea la Arad.

Protocolul congresului din Sibiu. A eșit de sub tipar «Protocolul congresului național-bisericesc ordinar al mitropoliei românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, intrunit în Sibiu, la 8/20 junie 1886.» Prețul 1 fl. Sibiu, edițiunea mitropoliei.

Broșure. **Dl dr. G. Bercaiu** a publicat în broșură doue conferințe ale sale despre «magnetism și ipnotism», ținute la Ateneul din Bărlad. **Dl M. N. Seulescu** a publicat la Paris o broșură în limba

franceză, sub titlul «La Question d'Orient et la France», prin care în formă de epistolă adresată lui George Clémenceau, tratăză cestiunea orientului și rolul României în aceea. Prețul 1 franc.

✕ **Diaristic.** *Școala și Familia*, foie pentru părinți și învățători, organul Reuniunii învățătorilor români din districtul Brașov, ese acuma redactată de dnii profesori Ioan Popea și Andrei Bârseanu, căci redactorul de pân' acuma dl I. Darius s'a retras Nr. 1. e compus interesant și variat. Această foie ese de două ori pe lună. Abonamentul pe un an e 3 fl. Se poate face la administratorul foii dl Ion Darius în Brașov.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

✕ **Șcri teatrală și musicale.** *Dra Agata Bârseanu* s'a perdut părintele, colonelul Constantin Bârseanu, care a murit în săptămâna trecută la București; în aceeaș sêră artista, fără să știe de mărtea părintelui seu, jucă pe scena germană din Budapesta; în piesa aceea în actul al treile se aduce pe scenă coșciugul cu cadavrul părintelui persoanei ce jucă dra Bârseanu: nici odată artista n'a jucat cu mai multă simțire ca atunci. ✕ *Dra Elena Teodorini* debutăză cu mare succes la opera din Lisabona; beneficiul seu a fost o adevărată serbare, de care nu s'a mai vedut în acel teatru: aplause și daruri principesești o întimpinără; au asistat și regele cu regina.

✕ **Teatrul Național din București** va rencepe reprezentățiunile sale după Pașci, duminică. Va urmă o serie de beneficii, cu care ocaziune se vor jucă: Boccacio, Fedora. Se ăice, că se vor cântă și câteva opere nouă. Un ăiar din București serie, că piesele dlui Iuliu I. Roșca, premiate de cătră Academia Română, se vor jucă la începutul stagiunii viitoare.

CE E NOU?

✕ **Șcri personale.** *Regele și regina României* sânt așteptăți pe 28 l. c. la Mehadia, să făcă vizită Maj. Sale împărătesei-reginei Elisabeta, care petrece acolo. ✕ *Dl Iuliu Bardoși*, inspector de școle în comitatul Heveș, a fost însărcinat de cătră ministeriu și cu împlinirea afacerilor împreunate cu postul de inspector al școlei de pomi. ✕ *Dl Stefan Cacovean*, notar la tribunalul din Alba-Iulia, a fost numit subjude la jucătoria de acolo. ✕ *Dl Ilarion Muciu*, fost oficial de comptabilitate la direcțiunea financiară din Sibiu, a fost numit oficiant la oficiul de loterie.

✕ **Iubileul episcopului Popasu.** Pe când aceste șire vor ajunge în mânilor cetitorilor nostri, pe atunci diecesa Caransebeș va serbă o mare și frumoasă serbătore bisericescă și națională, iubileul de 50 ani ai preoției Pr. SSale părintelui episcop diecesan Ioan Popasu. La bucuria generală și la felicitările ce vor sosi din tôte părțile, ne asociăm și noi, și drept omagiu reproducem în fruntea foii noastre portretul vrednicului arhieru. Din biografia-i publicată deja în foia noastră, vom însemnă numai atăta, că s'a născut la 20 dec. 1808 la Brașov; a studiat acolo, la Sibiu și Cluș; a făcut cursul teologic la Viena; a fost secretar episcopesc lângă Moga, apoi paroc și protopop în Brașov, unde a stărui pentru înființarea gimnasiului, luând parte în tôte mișcările naționale; în 1865 fu numit episcop la Caransebeș. Programa iubileului prevesteșce o serbare mărêtă: Se va începe duminică în 12/24 aprilie, cu întimpinarea corurilor vocale din Bocșa-Română, Bujor, Cebza, Chiseteu, Herendești. Lugoș, Satul-mic, Selbăgel, Silha, Caransebeș. La 11 ore corurile vor ține probă generală. La 4 d. m. rugăciunea de sêră. Sêra la 7 conduct

de făclii, cu care ocaziune un deputat sinodal va rosti o cuvântare. Luni întimpinarea deputățiunilor la gară. Liturgie precedată de litie. Cântările liturgice se vor eșecută de corul miest al plugarilor din Chiseteu. Presintarea deputățiunilor la reședința episcopescă. Distribuirea diplomelor și medailelor comemorative. Banchetul. Producțiunea musicală a corurilor. Marți sêra hal.

✕ **La Brașov**, biserica st. Nicolae, unde episcopul Popasu s'a început cariera de paroc, va arangiă și ea o festivităte în onôrea arhieruului iubilant. Duminică, după serviciul divin, parocul V. Stefea va ține o cuvântare ocazională; apoi junii vor plântă în curtea bisericii un brad; sêra va fi serenadă înainte gimnasiului iluminat, unde prof. A. Vlaicu va rosti cuvântare. Luni serviciu divin în biserica din Prund, asistând tôte școlarii; după serviciu, profes. dr. Glodar va ține o cuvântare în biserica.

✕ **Mișcările de alegere** pentru dietă au început prin multe părți. Diarele ne vestesc și câteva candidări române, noi le vom înregistra după ce se vor stabili definitiv. De ocamdată însemnă, că comitetul partidei naționale române a convocat o conferință electorală la Sibiu pe 7 maiu st. n. Fiecare cerc electoral pôte să triniță la această conferință câte doi bărbați de încredere. Alesul trebue să fie alegător.

✕ **Asociațiunea națională din Arad**, despre a cărei esistență numai odată pe an putem lua notiță, și care s'a înființat «pentru cultura poporului român», va ține adunarea sa generală la 14/26 l. c. în sala seminarului diecesan. Directorul primar al ei este dl Ioan Beleş, notar dl dr. Dem. Horvat.

✕ **Conferințe literare.** ✕ *Dl V. A. Urechia*, president de onôre al Societății «Prutul» din Galați, va ține în curând o conferință literară acolo, în folosul acelei societăți. ✕ *Dl N. G. Rădulescu* a cetit în societatea «Tinerimea Română» din București câteva poesii. ✕ *Dl G. Stătescu* a ținut la societatea silvică din București o conferință asupra «Regimului apelor.»

✕ **Institute de credit și economii.** *Arieșana* din Turda va ține adunarea sa generală constituțantă la 23 aprilie n. ✕ *Aurora* din Năsăud în anul trecut a avut un profit curat de 6550 fl. — cr.; directorul institutului e dl Nicolae Anthon, cassarul dl dr. Paul Tanco.

✕ **Societatea „Transilvania”** din București a ținut adunare generală în ziua de 22 martie v. și a compus comitetul din următorele persoane: Președinte dl general G. Adrian; v.-președinți dnii Al. Lupașcu și P. I. Cernătescu; cassar dl Al. Lupașcu; membrii: dnii Gr. Th. Brătian, D. Alesia, I. A. Ciura, N. Făgărășan, D. Rațiu, N. N. Ciurcu; secretar dl D. Precup. Fondul acestei societăți plasat în efecte de ale statului este în suma de lei 188,818. Din vinitul acestui fond se susțin, pe lângă doi tineri aplicați la științe înalte în străinătate, peste 60 elevi români la diferite meserii.

✕ **Serbarea primăverei la Viena.** La 27 martie s'au dunat în apartamentele principesești Paulina Metternich comitetul provisor în ședință pregătitoare pentru serbătoreea de primăveră la Prater. S'a luat decisiunea că vinitul serbării, după deducțiunea cheltuelilor, să se impartă în următorele opere de binefacere: în ajutorul lucrătorilor și micilor meseriași, asociațiunei pentru înființarea unei grădini publice, bucătăriei populare dela Leopoldstadt și asociațiunei voluntare de scăpare. De d'lele serbării se va ficsat d'ocamdată 4 și 5 iuniu. În ziua dinteu se va arangiă un corso de flori ca cel din anul trecut, cu deosebire d'o mai mare întindere, adevă până la «Lusthaus» (un pavilion-restaurant;) acolo terminul percursului va fi în-

semnat printr'un obelisc impodobit cu ghirlande de flori, având aceeași înălțime ca monumentul lui Tegetthoff. Pentru a doua și Praterul va fi închis numai parțial și s'a proiectat o alergare de întrecere cu trăsuri în trépăt și diferite alte petreceri la Rotonda. Respântia înaintea Praterului (Praterstern) va fi decorată cu mare luec. Pentru repărțirea vinitului se va alege o comisiune specială, care va desbata în mai multe ședințe modul împărțirii. În fine s'a procedat la alegerea unui președinte și s'a aclamat în unanimitate principesa Paulina Metternich.

Printul de Galles la nunta unui comptabil. Intr'una din zilele carnavalului trecut, printul de Galles, moștenitorul coronei Angliei, a primit o invitație să asiste la nunta unui comptabil, aflat în serviciul unei prăvălii de marchitanie și care luă de soție pe fata stăpânului seu. Moștenitorul coronei, urmând îndatoririle stricte ale etichetei, trimise la ginere să i se spue că nu va pute asista împreună cu principesa la nunta comptabilului. Acesta, luad de o parte pe servitorul palatului, i spuse confidential, că nu i-a trecut un moment prin cap gândul smintit, că principele de coronă va vini la nunta sa, dar că a făcut invitația în speranță, că mareșalul curții i va răspunde în scris despre nevinirea printului și rugă pe servitor, promițându-i un bacșiș de 10 lire, să vie să facă cunoscut refuzul printului când toți nuntașii vor fi adunați, ca să mulțămescă prin acesta nesăbuita trufie a socrilor și a miresei sale. Servitorul palatului comunică dorința comptabilului, secretarului printului, rugându-l să-i dea voe să câștige bacșișul împlinind dorința ginereului. Printul de Galles, aflând despre acesta, porunci unui lacheu a se duce în ținută de gală a curții la ora indicată, când nuntașii erau adunați și anunță în gură mare: că, Înălțimile Lor regale printul și principesa de coronă, regretă că nu pot apăre la nunta, pentru-că nici dl Vincent, ginerele, n'a fost la nunta Lor! . . . Iși pôte inchipui cineva, mândria miresei și a socrilor, pentru relațiunile ginereului! . . . Er lacheul printului fu oprit la banchetul nunții ca un musafir de distincție!

O nuntă sângeră. Miss Ida Maxwell, una din frumusețele cu renume din Atlanta, Georgia, eși într'una din zile, de acasă pe ascuns și cu tôte că părinții ei o opriseră formal, se duse de se căsători c'un anume John Shelton. După ceremonia căsătoriei, cei doi soți se retraseră în casa mamei bărbatului, David street. Tatăl și fratele Idei, aflând ceea ce se petrecuse, se armară cu pistole și se duseră la dna Shelton. Maxwell tatăl amenință că are să tragă cu pistolul asupra lui John Shelton, și acesta puse mâna p'o secure. Maxwell-ul se aruncă între amândoi, și John Shelton i dete cu securea în cap. Indată după aceea, Maxwell-tatăl și Shelton traseră amândoi unul asupra altuia și cădură lângă tinerul Maxwell. Neascultarea frumoșei Ida costă deci viața tatălui și a fratelui seu, precum și a omului pe care il luase de soț. Pôte că a fost atât de supărată, căci a devenit de-odată eroina din Atlanta. De sigur că de astă-dată are să-i curgă propunerile de căsătorie.

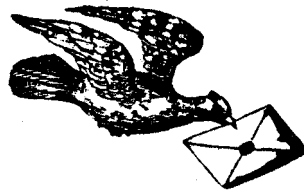
Pungașii la bal. Pungașii vienezi au găsit cu cale a împreună plăcutul cu utilul. Pentru acest scop le-a oferit carnavalul de estimp o bună ocaziune: acești scamatori esperti c'o deosebită desteritate visează cu preferință balurile mascate și invită la danț măscile femeiești, mai ales cele impodobite cu brățări, colane, medaliōne séu césornice de aur. le fac curte și în infocarea danțului și conversațiunei galante, le smulg sculele lor, voind fără îndoelă a le do-

vedi, că farmecul frumuseței lor naturale n'are trebuință de nici o altă podobă; apoi retrăgându-se cu modestie se fac nevêduți. Astfel s'a scamotat deunădi trei Fanni B. un frumos colan de mărgean de cătră dântuitorul ei, la un bal mascat. Până acum direcțiunea poliției a fost informată de pierderea a 4 brățări, cinci césornice, trei medaliōne, tôte dispărute în chip misterios, la diferite baluri mascate. Dar câte păgubase s'au abținut d'a mai informă poliția de pierderile lor?

Ciupercile regelui. Regele Umberto e un mare amator de ciuperci, nu tocmai pentru că ar avé o deosebită plăcere a le consumă, ci mai cu sémă fiind că i place să le culegă însuș, d'aceea se preumblă adese în pădurile umede dela Monza. Sânt câteva zile că regele, care eșise dimineta singur călare, întârziase a reveni la palat. Regina Margarita, cam îngrită, il așteptă pe terasa castelului; atunci regele viniă pe jos ducend calul seu cu mâna dreptă și purtând cu mare grige în mâna stângă o legătură inodată astfel cum păstrează țerancele miclele lor proprietăți. Regina cuprinsă de mirare, se uită cu lorgneta și descoperi într'un colț al legăturii misterioșe corōna Savoiei (armele regale.) Eră batista regelui, dar ce ducea intrênsa cu atâta grige? Nimic alt decât ciupercile ce le culesese în pădure. Regina nu se putu stăpâni a esclama: «Ma Umberto!» Monarchul Italiei inse i respuse suridend: «Ca o bună menageră trebuie să-mi mulțamești că ți-am adus astăzi cel puțin pentru cinci lire ciuperci de prima calitate.» Dar lucru ciudat! Nici regina, nici nimeni din curtea regescă nu voese să guste din ciupercile adunate de mâna regescă, atât de mare este increderea lor în cunoștințele botanice ale regelui. Se înțelege că bucătarul trebuie să gătescă alte ciuperci, cumpărate în țerg.

Neecolōge. Dr. Teodor Man, subprocursor la tribunalul din Dobrișin, a murit acolo la 5 aprilie în etate de 50 ani. Inmormântarea s'a făcut în Alba-Julia. Il plâng: soția n. Carolina Colbasi, fiica Cornelia, fiul Aurel și cumnatul Teodor de Colbasi. — Ioan Schelegia, paroc gr. or. emerit al Lipovei, a încetat din viață la 16 aprilie, în etate de 77 ani.

Poșta Redacțiunii.



La o viorică. Este în ea idee, inse aceea se înfășoșază într'o haină nepotrivită, versurile nu sună armonios, rimele sânt mestecate și totuș nu se spune ceea ce autorul a vrut să dică.

Plăcut și neplăcut. Imitațiune după o poesie a dnei Matilda Poni, ba cele doue șire din urmă în strofa a treia sânt decopiate de acolo mai din vorbă 'n vorbă.

Un colegător de litere se caută pentru fôia noastră.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Duminica 2 a Tomii Ioan c. 20, gl. 1.	
Duminică	12 Vasile	24 George
Luni	13 M. Arteni	25 Marcu
Marti	14 Păr. Martin	26 Ezechia
Mercuri	15 Ap. Aris. Pud și Prof.	27 Anastasia
Joi	16 Mart. Agapia	28 Vitalis
Vineri	17 Cuv. Simeon	29 Robert
Sâmbătă	18 Păr. Ioan	30 Eutropiu

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hùgel în Oradea-mare.